

Statens vegvesen

Vedlegg 1 – Høringsnotat

- Farge og profilering på utrykningskjøretøy og andre kjøretøy i etatenes tjeneste

Høring om forslag til endringer i:

- *Forskrift 5. juli 2012 nr. 817 om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften)*
- *Forskrift 1. juni 2016 nr. 560 om godkjenning av moped og motorsykkel (motorsykkelforskriften)*

Vegdirektoratet
Trafikant- og kjøretøyavdelingen
28. november 2019

1 Innhold

1.	Innledning	3
2.	Bakgrunn	3
3.	Gjeldende regelverk	3
3.1.	Politiets kjøretøy	4
3.2.	Ambulanser	4
3.3.	Brannvesenets kjøretøy	5
3.4.	Overnasjonalt regelverk	5
4.	Vegdirektoratets forslag	6
4.1.	Politiets kjøretøy	6
4.2.	Ambulanser og andre helserelaterte kjøretøy	6
4.4.	Andre kjøretøy	7
4.5.	Praktisering av bestemmelsene	7
4.6.	Når skal de nye kravene tre i kraft?	8
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser	8
5.1.	Økonomiske konsekvenser	8
5.2.	Administrative konsekvenser	8

1. Innledning

Vegdirektoratet foreslår å etablere en hjemmel som gir adgang til bruk av reflekterende merking på alle utrykningskjøretøy. Videre foreslås det at nødetatene får myndighet til å bestemme grunnfarge og profilering på utrykningskjøretøy og kjøretøy uten utrykningsstatus som benyttes av eller i regi av disse etatene.

Forslaget innebærer at detaljreguleringene av utseendet på disse kjøretøyene ikke vil være å finne i det kjøretøytekniske regelverket til Statens vegvesen, men i retningslinjer fastsatt av etatene. Det er likevel Statens vegvesen i kraft av å være godkjenningmyndighet for så vel utrykningskjøretøy som andre kjøretøy, som må vurdere om utseendet er i henhold til disse retningslinjene.

2. Bakgrunn

Det finnes en rekke forskjellige utrykningskjøretøy i Norge. De mest vanlige er politibiler, brannbiler og ambulanser. Dertil kommer det andre kjøretøy som også har utrykningsstatus: Brannvesenet har kommandobiler, helsevesenet har legebiler, legevaktbiler og akuttbiler, mens Forsvaret har både politi- og brannbiler. I tillegg har Tollvesenet og frivillige organisasjoner som Norges Røde Kors og Norsk Folkehjelp utrykningskjøretøy.

De ovenfor nevnte aktørene har også kjøretøy uten utrykningsstatus, men som like fullt har profilering. Eksempler på dette er transportambulanser, mannskapsbiler, tilhengere etc.

I dag er det noe varierende og mangelfull regulering av adgangen til bruk av reflekterende merking for de nevnte etatene. Dette gjelder også den delen av utseendet som ikke er reflekterende, som grunnfarge og profilering.

For Vegdirektoratets del er det viktig å rydde opp i dette og sørge for at det etableres tilstrekkelige hjemler i det kjøretøytekniske regelverket. Fra noen aktører har det vært et ønske at dette regelverket også skal inneholde detaljer for utseendet på utrykningskjøretøyene, herunder både grunnfarge og profilering. Ønsket har sin bakgrunn i at man skal oppnå ensartethet innenfor de respektive etatenes ansvarsområder, f.eks. at brannbiler skal se like ut uavhengig om de er i Stavanger eller i Hammerfest.

Vegdirektoratet har i den dialogen som har vært med Politidirektoratet, Helsedirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, representanter for brannvesenet samt frivillige organisasjoner uttalt at vi ikke ønsker å ha detaljreglene i vårt regelverk, gitt det store omfanget en slik regulering vil ha og det faktum at det også vil medføre mye fremtidig vedlikeholdsarbeid av forskriftene når etatene vil gjøre justeringer. Vi har like fullt vært opptatt av å se på muligheten for gjennom våre regler å legge til rette for oppfyllelse av de ønskene etatene har.

3. Gjeldende regelverk

Reflekterende merking, utover det som er pålagt å ha av vanlige reflekser, er som hovedregel ikke tillatt på personbiler. Dersom slik merking skal benyttes kreves det særskilt hjemmel.

Dette gjelder også for utrykningskjøretøy. På tyngre kjøretøy er det plikt til å benytte konturmerking, mens det er tillatt å ha svakt reflekterende logo eller reklame innenfor konturmerkingen. Med «konturmerking» forstås striper som skal vise et kjøretøys horisontale og vertikale dimensjoner (lengde, bredde og høyde).

3.1. Politiets kjøretøy

Utseendet på politibiler er ikke regulert i forskriften. Vegdirektoratets ga imidlertid en dispensasjon 1. februar 2011, som er videreført gjennom vedtak av 7. mars 2012, som slår fast følgende om adgangen til bruk av reflekterende merking på politibiler:

«Utførelse av ny reflektiv merking

Den reflektive merkingen som ønskes benyttet består av reflekterende striper foran, på sidene og bak på bilen i henhold til skisser vedlagt søknaden. Merkingen er som følger:

- Skråstriper bak og på sider. Bredde x lengde: Ca 10 x 50 cm
- Langsgående striper på for- og bakskjermer. Bredde x lengde: Ca 12 x 90 cm
- Striper på sider av panser
- Striper rundt støtfanger foran og bak. Bredde: Ca 5 cm
- Refleksfelt på speilhus
- Refleksstriper på A-stolper samt langs takprofil og bakluke
- Teksten "POLITI" angitt foran, på begge sider og bak, og "NØDNUMMER 112" på begge sider.

Refleksstripene på sidene og bak vil være vekselvis gule og sorte, øvrige striper og felt vil være gule. Tekstene vil være i sort refleks. Refleksjonsgrad for den gule refleksjonen er klasse 3 (høy refleksjon) og for den sorte klasse 1 (moderat refleksjon, refleksjonsfarge grå).»

3.2. Ambulanser

Ambulanser skal ifølge bilforskriften § 5 godkjennes etter kravene i kjøretøyforskriften § 8-7, men slik at ambulanser som er godkjent i henhold til rammedirektiv 2007/46/EF, skal aksepteres. Imidlertid regulerer ikke rammedirektivet krav til grunnfarge og heller ikke hvorvidt kjøretøyene kan ha reflekterende merking. I kjøretøyforskriften § 8-7 nr. 6 er det gitt detaljerte regler for grunnfarge og reflekterende merking.

Bilforskriften § 5 tredje ledd.

Ambulanse skal tilfredsstillere kravene i [kjøretøyforskriften § 8-7](#). Ambulanser godkjent i tråd med direktiv [2007/46/EF](#) skal godkjennes i den utstrekning det følger av direktivet.

Kjøretøyforskriften § 8-7 nr. 6

6. *Farge og merking*
- 6.1 Utvendig farge skal være ensfarget gul med fargekode RAL 1016 eller tilsvarende farge.
- 6.2 Foran skal det være merket «AMBULANSE». Begge sider og bak skal være merket med «AMBULANSE» og telefonsymbol i kombinasjon med det til enhver tid gjeldende telefonnummer for medisinsk nødhjelp. Bokstaver, tall og symboler skal ha en høyde på minimum 100 mm. Merking på karosseri skal være grønn og merking på vindusflate skal være hvit eller kombinasjonen grønn med hvit bakgrunn. Merkingen skal ha reflekterende egenskaper minst tilsvarende mikro-prismatisk refleksmateriale.

6.3 Annen tillatt merking:

- Identifikasjonsmerking relatert til tjenesten som ambulansebil. Bokstaver og tall skal ha en høyde på maksimalt 80 mm og symboler en størrelse på maksimalt 350 mm langs ytterkant og diameter maksimalt 350 mm. Hvis refleksmateriale benyttes skal dette ha reflekterende egenskaper tilsvarende klasse 1.
- Markeringsstripe foran, på begge sider og/eller bak i høyde under vinduene. Stripen skal være i grønt og hvitt rutemønster og med maksimal bredde 100 mm. Hvis refleksmateriale benyttes skal dette ha reflekterende egenskaper tilsvarende klasse 1.

For merking på horisontal takflate gjelder ikke begrensningene i størrelse og refleksjon.

Refleksklasse og farger i nr. 6.2 og 6.3 refererer til norsk og europeisk standard NS-EN-12899-1. Grønnfargen som skal benyttes er alternativet «green» i standarden

3.3. Brannvesenets kjøretøy

Det er per i dag ingen forskriftsbestemmelser eller vedtak fra Vegdirektoratet som regulerer hvordan brannvesenets kjøretøy skal se ut. Men i praksis aksepteres det at de benytter reflekterende merking.

Brannvesenet har ikke – i motsetning til de andre utrykningsetatene – et overordnet fagdirektorat, noe som vanskeliggjør en overordnet styring. Ansvaret for brannvesenet ligger under den enkelte kommune og det er dermed kommunen som avgjør hvordan brannbilen skal se ut.

3.4. Overnasjonalt regelverk

Det harmoniserte regelverket for bruk av reflekterende merking på kjøretøy er å finne i ECE regulativ 48 som angir hvilke kjøretøy som kan eller skal ha refleksmerking, og ECE regulativ 104 som beskriver refleksgraden/klassen ved godkjenning. ECE regulativ 48 og regulativ 104 gjelder imidlertid for alle typer kjøretøy og har ikke spesielle bestemmelser for utrykningskjøretøy.

ECE regulativ 48 regulerer hvilke kjøretøygrupper som kan/skal bruke refleksmerking. Det tillates i utgangspunktet ingen refleksfolie på M1 og O1. Konturmerking er påbudt på kjøretøy i kjøretøygruppe N over 7,5 tonn. Under 7,5 tonn er konturmerking valgfritt.

ECE regulativ 104 beskriver typegodkjenning for tre klasser av retrorefleksiv folie, klasse C (sterkest) for konturmerking i striper med 50 mm bredde i farge hvit, gul eller rød, klasse D (middels) for flater mindre enn 2 kvm, i alle farger, klasse E (svakest) for flater større enn 2 kvm, i alle farger. Folier godkjent i henhold til ECE regulativ 104 vil ha vannmerker med «E» for refleksgrad C, D og E, med sporingsnummer slik man har på typegodkjenningsmerking på andre komponenter.

Vegdirektoratet har vurdert det slik at det foreligger særlige grunner for å tillate at utrykningskjøretøy kan ha reflekterende merking utover det ECE-regulativene tillater.

4. Vegdirektoratets forslag

Vegdirektoratet foreslår for det første å innta en bestemmelse som slår fast at utrykningskjøretøy kan benytte reflekterende merking. Vi understreker at det kun er utrykningskjøretøy som får denne retten. Videre skal detaljer for utrykningskjøretøyets utseende, altså grunnfarge (hovedfargen på kjøretøyet, som ikke er reflekterende), reflekterende og ikke-reflekterende merking i form av striper, mønster og tekst, fastsettes av de respektive etater. For utrykningskjøretøy inntar vi også et fritak fra kravet om konturmerking. Når det gjelder kjøretøy som ikke har utrykningsstatus, men som utfører tjeneste for etaten, kan etaten fastsette grunnfarge og ikke-reflekterende merking.

Vegdirektoratet har i forslaget til forskriftstekst, se vedlegg, foreslått passusen «...skal være i henhold til krav fastsatt av nedenfor angitte myndigheter...». Vi har altså ikke vist til bestemte retningslinjer/rundskriv etc. i form av dato og nummer, men valgt å holde denne nøytral. Dette for å slippe å gjøre forskriftsendringer hver gang en av myndighetene gir en ny retningslinje/rundskriv etc.

For de aktørene som ikke nevnes særskilt i vår forskrift og som heller ikke har kjøretøy som utfører tjeneste for de særskilt nevnte etatene, foreslås det en bestemmelse som gir rett til eieren eller den som disponerer kjøretøyet å bestemme farge og profilering.

Vegdirektoratet har tiltro til at de respektive aktørene vil profilere kjøretøyene på en mest mulig hensiktsmessig måte der mengde reflekterende merking og styrken på denne ikke overdrives. Vi ser det likevel som fornuftig å innta en formulering som gir Statens vegvesen anledning til å underkjenne et kjøretøy som har for mye og/eller for kraftig reflekterende merking. All den tid utrykningskjøretøy varierer i størrelse og form, vil det være vanskelig å si noe konkret om hvor mye reflekterende merking som tillates. Dette må følgelig bero på en skjønnsmessig vurdering.

I forhold til hvor disse bestemmelsene skal plasseres i bilforskriften, foreslår vi at det opprettes en ny § 9a. Dette vil imidlertid bare være i en overgangsfase da Vegdirektoratet nå holder på med en større revisjon av bilforskriften som skal være ferdig våren 2020. Planen er å sende forslag til revidert forskrift på høring innen utgangen av 2019, og i det forslaget vil bestemmelsene om farge og profilering av utrykningskjøretøy (som nå er på høring) være plassert et annet sted. Det er altså kun plasseringen i forskriften som vil bli berørt i den senere høringen, ikke selv innholdet i bestemmelsene.

I det følgende vil vi ta for oss de ulike kjøretøyene, sortert etter hvilke funksjoner de fyller.

4.1. Politiets kjøretøy

Forslaget legger opp til at Politidirektoratet fastsetter utseendet på politiets kjøretøy. Dette betyr at den generelle dispensasjonen som nå er grunnlaget for politiets adgang til bruk av reflekterende materiale, oppheves.

4.2. Ambulanser og andre helse relaterte kjøretøy

Forslaget går ut på at Helsedirektoratet fastsetter utseendet på disse kjøretøyene. Dette omfatter ambulanser, legebiler, legevaktbiler, akuttbiler, motorsykler og

transportambulanser (oppramsingen er ikke nødvendigvis komplett). For sistnevnte gruppe – transportambulanser – bemerker vi at dette ikke er utrykningskjøretøy, men at også disse kjøretøyene har en mindre ikke-reflekterende merking.

Der andre aktører utfører tjenester for helseforetakene og der Helsedirektoratet har fastsatt hvordan slike kjøretøy skal se ut, må kjøretøyet profileres i henhold til disse retningslinjene.

Når det gjelder ambulanser godkjent i henhold til direktiv 2007/46/EF, inntar vi en bestemmelse i bilforskriften § 5 tredje ledd som slår fast at disse skal følge reglene om farge og merking i bilforskriften § 9a. Fra høsten 2020 skal den nye rammeforordningen for bil og tilhenger til bil – forordning (EF) 2018/858 – erstatte direktiv 2007/46/EF. Bestemmelsene i denne vedrørende ambulanser er likelydende med det som i dag står i direktivet. Når den nye rammeforordningen er inntatt i den reviderte utgaven av bilforskriften i løpet av 2020, vil det samme gjelde for ambulanser godkjent etter denne.

4.3. Brannvesenets kjøretøy

Brannvesenet er litt i en særstilling i forhold til andre etater ved at styringen av dette ligger under hver kommune. Vegdirektoratet har diskutert med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) muligheten for at de kan fastsette retningslinjer for utseende på brannbiler. Dette har de stilt seg positive til, men slik at de selv ikke vil utarbeide detaljene for utseendet. Dette er et arbeid som de siste par årene, med høring nå nylig, har vært gjort av en arbeidsgruppe for brannbiler i regi av Standard Norge.

Vegdirektoratet foreslår at DSB fastsetter utseende på brannvesenets kjøretøy, herunder både utrykningskjøretøy og andre kjøretøy.

4.4. Andre kjøretøy

Forslaget legger opp til at alle utrykningskjøretøy skal kunne benytte reflekterende materiale. For de kjøretøyene som ikke tilhører eller er i tjeneste for etatene som er nevnt i foregående punkter, vil det være eieren eller den som disponerer kjøretøyet som fastsetter utseendet. For kjøretøy uten utrykningsstatus, vil det som nevnt ikke være anledning til å benytte reflekterende materiale. Også for disse vil det «være fritt frem» hvordan de ønsker å profilere disse samt hvilken grunnfarge de skal ha.

4.5. Praktisering av bestemmelsene

Ved at man i det kjøretøytekniske regelverket slår fast at kjøretøyet grunnfarge og profilering skal følge retningslinjer fastsatt av etatene, er det viktig at Statens vegvesen blir gjort kjent med detaljene for utformingen. Dette slik at Statens vegvesen ved godkjenning av kjøretøyet er i stand til å vurdere om profileringen er korrekt. Her er det viktig å være klar over at Statens vegvesen i denne forbindelse blir de respektive myndighetenes «forlengede arm» da det er deres retningslinjer vi håndhever.

Dersom et kjøretøy som allerede er registrert først etter en stund går inn i f.eks. Helsedirektoratets tjeneste, legger ikke Vegdirektoratet opp til at dette må inn til ny godkjenning hos Statens vegvesen opp mot Helsedirektoratets retningslinjer for profilering.

Dersom bilen ikke innehar riktig merking vil den formelt sett ikke være i henhold til våre regler, og sånn sett vil det oppstå et spørsmål om dette da er en mangel som det må reageres på. Vegdirektoratet vet ikke hvor aktuell en slik situasjon er, så vi ønsker høringsinstansenes synspunkter på aktualiteten i dette og eventuelt hvordan dette bør håndteres.

4.6. Når skal de nye kravene tre i kraft?

Vegdirektoratet legger til grunn at disse bestemmelsene må gjelde for kjøretøy som godkjennes fra en gitt fremtidig dato. Her vil det være behov for å få innspill om det er nødvendig å avvente ikrafttredelsen av de nye kravene f.eks. fordi man trenger tid til å tilpasse seg en ny ordning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1. Økonomiske konsekvenser

I utgangspunktet skal ikke dette ha spesielle økonomiske konsekvenser da det er de respektive etatene som vil avgjøre hvordan et kjøretøy skal profileres. Indirekte vil det imidlertid kunne få en økonomisk konsekvens, her tenker vi spesielt på brannbiler, dersom DSB legger opp til en større bruk av reflekterende merking enn det som en kommune egentlig kunne ønske seg.

5.2. Administrative konsekvenser

Det vil kunne medføre noe mer arbeid for de respektive etatene å fastsette retningslinjer for utseende og profilering. Men dette er for de fleste aktørene noe de ville gjort uansett, så Vegdirektoratet antar at det ikke vil innebære de store konsekvensene på dette området heller.